

vajadások terén ő maradt a nemzet első vezére, a nemzet irányadó nagy közgazdasági politikusa mindaddig, míg 1848 második felében szellemének világa el nem homályosodott. E téren nem kerekedett fölébe korának egy szereplője sem; e téren ő adta az irányt, ő dominált, mert természetes lángesze mellett volt egy olyan tulajdonsága, melylyel versenytársai egyike sem dicsekedett. Volt annyi sokféle gazdasági, kivált műszaki ismerete, tapasztalata, mint kora többi vezérlő politikusai közül senkinek. A többek közt ezt az igen érdekes tanúságot is nyújtja Liphay Sándor kitünő munkája, mely Széchenyi egyéniségének egy speciális mozzanatát helyezi világításba. Liphay maga is jeles szakember s mint ilyen kiválóan hivatott arra, hogy Széchenyi műszaki alkotásait megvizsgálja s vizsgálódásainak egyik legfontosabb eredménye az, hogy bebizonyítja, milyen sokféle és alapos technikai szakismerettel rendelkezett Széchenyi. Tulajdonképen csak a diploma hiányozott ahhoz, hogy valóságos mérnöknek tekinthessük. Szakismeretei, melyeket mindenképen és minden alkalommal, nem csupán gyakorlati tapasztalás útján, hanem a szakirodalom alapos tanulmányozásával is tökéletesíteni törekedett, megadták neki a mérnöki, a szakférfiúi minősítést, a mivel tervezgetéseinek és eszméi valóításának rendkívüli mértékben javára vált. Maga tudott a tárgyhoz szólni, bírálni; maga tudta munkatársait szakszerűen megválasztani, képességeiket megítélni. Eszmékben, tervekben nagyon termékeny volt az akkori időszak. De Széchenyi a maga szakértelmével hamar meg tudta ítélni, hogy a felmerülő eszmékben és tervekben mi a helyes és életre való s mi minden külső csillogás és csábító szemkápráztatás mellett a kivihetetlen. Ez juttatta azon helyzetbe, hogy az egyes actualis kérdésekben mindig ki tudta választani a leghelyesebbeket s azokat a leghelyesebb uton, a legalkalmasabb eszközökkel tudta végrehajtani. Végtelenül tanúságos munkát végzett tehát s az egész korszakot jellemző világításba helyezte Liphay Sándor, midőn végig kíséri Széchenyit a lánczhid, a Dunaszabályozás és gőzhajózás, az aldunai utépités, a Tiszaszabályozás, a vasuti ügyek s sok más közgazdasági alkotás terén. Érdekes, vonzóan írott munkája a mindinkább szaporodó Széchenyi-irodalom egyik legbecsesebb terméke. —y.

Vásárhelyi Pál élete és művei. Születésének századik évfordulója alkalmából összeállította *Gonda Béla*. Budapest. 1896. Kiadja a magyar mérnök- és építész-egylet.

A 284 oldalra terjedő, számos képpel és műszaki ábrával diszitett kötet egyik legkiválóbb műszaki írónk és gyakorlati mérnökünk, Széchenyi István gróf egyik legjelesebb munkatársa emlékezetének van szentelve. Mintegy három ivnyi terjedelmű, emlékbeszéd alakjában szerkesztett életrajz nyitja meg, melyben *Gonda*

Béla tanuságosan rajzolja meg Vásárhelyi Pál változatos és munkában gazdag külső életutját. Vásárhelyi 1795-ben Szepsi-Olasziban született, de Miskolczon neveltett s iskoláit ott végezve Borsodmegye mérnökénél kezdett gyakornokoskodni. — Utóbb a pesti egyetemen hallgatta a szaktanulmányokat s 1816. mérnöki oklevelet nyert, mire gyakorlati pályára, pár év múlva államszolgálatba lépett s a vízszabályozás terén kezdett működni. A Körös-Berettyó folyók vízrajzi fölvételénél szerezte azokat a sokoldalú, mélyreható elméleti és gyakorlati ismereteket, melyeket később a Duna térképezése, még inkább pedig az Al-Duna szabályozása körül hasznosított. Az Al-Duna hajózási akadályainak eltávolításában s a híres Széchenyi-ut kiépítésében ő volt Széchenyi jobb keze, technikai tanácsadója és a munkálatok műszaki feje. 1846-ban hirtelen beállt haláláig Vásárhelyi szakadatlanul szolgálta a közügyet nemcsak gyakorlati hivataloskodásában, hanem tollával, irodalmilag is s kivált az akkor nagyban vitatott Tisza-szabályozás ügyében lépett föl egész komoly és mélyen átgondolt tervekkel. Mint író is kiváló helyet foglal el tehát a magyar szakirodalomban s érdemes volt szellemi hagyatékát összegyűjteni és közrebocsátani. Gonda Béla szép munkájában kegyelettel és szakavatottsággal végezte e feladatot. Az emlékbeszéd után először is a Vásárhelyi életére és működésére vonatkozó okiratokat és leveleket csoportosítja; legnagyobb részők egészen kiadatlan s nemcsak Vásárhelyi, hanem az egész korszak ismerete szempontjából értékesek. Ezután következik Vásárhelyi Pálnak négy igen bő és becses hivatalos jelentése a Duna és más vizeink szabályozási dolgairól, melyek magokban is igen értékesek, de neveli becsőket az, hogy Gonda kimerítő bevezetéssel könnyíti meg megértésöket. A kötetet befejezik Vásárhelyi irodalmi dolgozatai, összesen hét kisebb-nagyobb munka, melyek közt különösen érdekes s még napjainkban is actualis 1838-ban megjelent nagy tanulmánya a tervezett állandó budapesti hid építéséről, melyhez az új hid rajzát is mellékelte. Vásárhelyi első sorban mérnök, a gyakorlat embere volt. De élete történetébe, irodalmi tevékenységébe korának összes gazdasági és polgárosodási állapotai és vajadásai többé-kevésbé bele játszanak s a harminczas és negyvenes évek gazdaságtörténésze is sokféle tanuságot merithet az új munkából, melyet a magyar mérnök-és építész-egylet kegyelete Vásárhelyi emlékezetének szentelt. —cz.